

26 485 Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Nr. 459 Brief van de minister van Financiën

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 1 december 2025

De projectleider van het LNG-project in Mozambique Total heeft de uitvoerder van de exportkredietverzekeringen (ekv) Atradius Dutch State Business (ADSB) op 24 november 2025 laten weten af te zien van het door Nederland verzekerde aandeel in de financiering van het project. Hieruit volgt dat Nederland niet langer via een financieringspolis betrokken zal zijn bij de financiering van het LNG-project in Mozambique. Het besluit van Total doorkruist de Nederlandse besluitvorming over de aanpassing van de financieringspolis. Dit besluitvormingsproces bevond zich in de laatste fase. Via deze brief wil ik u hier, mede namens de staatssecretaris Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp, over informeren. Ook bied ik u de antwoorden aan op de schriftelijke vragen die zijn gesteld door de leden Hirsch, Van der Lee (beiden Groenlinks-PvdA) en Teunissen (PvdD) over de ekv voor het project in Mozambique. Deze vragen werden ingezonden op 11 november met kenmerk 2025Z19613. Tot slot zend ik u, conform mijn toezegging van 19 december 2024, de onafhankelijke adviezen die ik heb ingewonnen over de mensenrechtencontext en de veiligheidssituatie van het project en die recent zijn afgerond.

Zoals sinds februari 2021 op verschillende momenten aan uw Kamer gemeld, is Nederland via twee ekv-polissen -die zijn afgegeven door ADSB- betrokken bij het LNG-project: een exporteurspolis aan het Nederlandse Van Oord en een financieringspolis aan de Britse Standard Chartered Bank.¹ Van Oord voert in opdracht van Total bagger- en installatiewerkzaamheden uit voorbereidend op en in de eerste fase van het project. De exporteurspolis verzekert Van Oord voor

¹ Over de twee ekv-polissen voor het LNG project in Mozambique is veelvuldig gecommuniceerd naar de Kamer, onder meer middels de beantwoording van vragen van het lid Van den Nieuwenhuijzen (12 februari 2021, Aangangsels Handelingen II 2020/21, nr. 1670), de brief inzake de stand van zaken omtrent de ekv (28 mei 2021, Kamerstuk 33625, nr. 330), de aanbieding van de bevindingen en conclusies van een onafhankelijke review naar veiligheidssituatie LNG project Mozambique (21 februari 2023, Kamerstuk 26485, nr. 407), de brief inzake de uitvoering van de motie Thijssen (15 december 2023) en meest recentelijk in de brief Nadere toelichting exportkredietverzekering voor het LNG project in Mozambique (11 november 2025).

het geval Total niet (op tijd) betaalt voor de uitgevoerde werkzaamheden. De Nederlandse betrokkenheid bij de financiering van het project loopt via een financieringspolis die het risico dekt dat de lening van het Britse Standard Chartered Bank aan het project (ad. USD 640 mln.) niet wordt terugbetaald. Deze lening is onderdeel van een financieringspakket van in totaal USD 14,9 mld., waarbij ook andere landen betrokken zijn.²

Het project ligt grotendeels stil sinds een grootschalige terroristische aanval door aan IS gelieerde rebellen in maart 2021. Zoals op verschillende momenten met uw Kamer gedeeld is projecteigenaar Total voornemens het project te herstarten.³ Om dit te doen wil Total weer kunnen beschikken over de financiering. Dit vereist unanieme goedkeuring van financiers en exportkredietverzekeraars. Zoals beschreven in mijn brief van 11 november 2025 ontstond hierdoor voor Nederland de facto een nieuw wegingsmoment om voortzetting van betrokkenheid bij de projectfinanciering te overwegen. Dit is een voor de ekv uitzonderlijke situatie. Het juridische handelingsperspectief voor de exporteurspolis voor Van Oord is anders.⁴ Voor deze polis is, in tegenstelling tot de financieringspolis, geen sprake van een nieuw wegingsmoment. De exporteurspolis moet wel worden aangepast aan de nieuw ontstane situatie. Omdat aan de toepasselijke polisvoorwaarden wordt voldaan, is er geen grond voor de Staat om niet in te stemmen met deze technische wijzigingen.

Het ontstane wegingsmoment voor de financieringspolis is voor Nederland aanleiding geweest om het project opnieuw integraal te beoordelen op financiële, milieu- en sociale, compliance en veiligheidsrisico's. De Kamer is hier op 15 december 2023 van op de hoogte gebracht.⁵ Gelet op de risico's verbonden aan dit project hecht het kabinet aan een uitgebreid en zorgvuldig besluitvormingsproces. Vanwege de complexiteit van de veiligheidssituatie en naar aanleiding van berichtgeving over mogelijk grove mensenrechtenschendingen in de regio, heb ik in december 2024 besloten om extra onafhankelijk advies in te winnen bij onderzoeksbureaus Clingendael en Pangea Risk. De

²VS, VK, Japan, Italië, Zuid-Afrika, Zuid-Korea, Thailand, African Development Bank

³ Kamerstukken II 2023/24, 26485 nr. 432

Kamerstukken II 2024/25, Aangangsels van de Handelingen nr. 2952

Kamerstukken II 2025/26, Aangangsels van de Handelingen nr. 143

Kamerstukken II 2025/26, 26485 nr. 458

⁴ Kamerstukken II 2025/26, 26485, nr. 458

⁵ Kamerstukken II 2023/24, 26485, nr. 432

onderzoeken maken onderdeel uit van een bredere afweging waarbij ook andere bronnen worden gebruikt, zoals de Nederlandse ambassade in Maputo en de reguliere onderzoeken zoals uitgevoerd door ADSB hun eigen onafhankelijke consultants. De onderzoekers van Clingendael (mensenrechten) en Pangea Risk (veiligheid) hebben hun werk inmiddels afgerond. Conform mijn toezegging gedaan tijdens het tweeminutendebat exportkredietverzekeringen van 19 december 2024 stuur ik u bijgaand hun adviesrapporten. Gelet op veiligheidsoverwegingen van betrokkenen wordt van het Pangea Risk advies alleen een uitgebreide samenvatting publiek gemaakt. Ik zet de bevindingen hieronder kort uiteen.

Clingendael

- De onderzoekers bevestigen een beeld van structurele mensenrechtenschendingen door Mozambikaanse veiligheidsdiensten in de regio, met een piek na de aanval op Palma in maart 2021.
- De beschrijvingen over de vermeende mensenrechtenschendingen in het Politico-artikel worden in grote lijnen als geloofwaardig beschouwd. Clingendael geeft aan geen uitspraak te kunnen doen over de kennis dan wel rol van Total bij bovenstaande gebeurtenissen.
- Sinds de inzet van Rwandese troepen in 2021 is de situatie aanzienlijk verbeterd. Mensenrechtenschendingen worden nu vooral gemeld in zuidelijker gelegen gebieden, waar Mozambikaanse veiligheidsdiensten zonder Rwandese ondersteuning opereren.
- Clingendael concludeert tevens dat de Mozambikaanse veiligheidsdiensten, ondanks trainingen en meldpunten, slecht blijven presteren op gebied van mensenrechten en niet opgewassen zijn tegen de gewapende opstandelingen.

Pangea Risk

- Veiligheidsonderzoekers Pangea Risk hebben onderzoek gedaan naar onze aanvullende vragen over de veiligheidssituatie rondom het project.
- De onderzoekers van Pangea Risk schetsen een tweeledig beeld:
 - i) Op de korte termijn (12-24 maanden) bestaat een voldoende veilige situatie door de aanwezigheid van het Rwandese leger.
 - ii) Op langere termijn blijven er echter systemische kwetsbaarheden: er bestaan geen lange termijn garanties voor de langdurige aanwezigheid van het Rwandese leger gedurende de gehele looptijd en de opstand door Islamitische Staat (IS) in Mozambique is niet geheel neergeslagen. Bovendien zijn de grondoorzaken van het conflict onopgelost en kan het

leger van Mozambique de rol van het Rwandese leger (nog) niet overnemen.

Gelet op de complexiteit van de risico's en overwegende dat de financieringspolis tot 2042 loopt is het van belang dat de risico's verbonden aan dit project niet alleen op de korte termijn in voldoende mate gemitigeerd zijn, maar ook op de langere termijn. Bijgaande adviesrapporten geven aan dat er nog steeds aanzienlijke risico's zijn. Tot besluitvorming over de aanpassing van de financieringspolis is het echter niet gekomen vanwege het besluit van Total. Total heeft Nederland dit op 24 november laten weten middels een zogeheten *cancellation notice*. Hieruit volgt dat Nederland niet langer betrokken zal zijn bij de financiering van het project en dat Total het financieringsgat dat hierdoor ontstaat op een andere manier zal financieren.

De minister van Financiën,
E. Heinen